

Kjak

Agga Niclasen
meining@meyl.fo

Einaferð marxistur, altíð liberalistur

Eg vil heldur eta livandi sniglar, grulva tvørturum sundursoraðar ljósperur og mussa eina krokodillu enn supplera landið við privat-upplýsingum

Fukuyama hevði rætt — liberalisman hevur vunnið. Ókey, eitt blipp her, eitt blipp har, men samanumtikið ein endaligur sigur. Ein og hvør, hvar enn tú ert staddur, hevur eitt íbórið ynski um frælsi, ið bert eitt liberalt demokrati kann fáa frá hondini.

Men tann góði bardagin fyri totaliterum frælsi, materialistiskum og etiskum framburði, ævigum vøksturi, víðum tolsemi og einum upplýstum anda má halda á. Tí sum við demokratinum royna flagellantiskir mannahatarir og sosial-demokratiskir formyndarir sítt besta at gera seg inn á liberalismuna og fullfiggjað frælsi, ið er tess væna darl.

Hví siga vit tað, vit siga, og gera tað, vit gera? Nøkur halda, at libertianskir liberalistar, eg uppíroknaður, siga og meina alt møgult bara fyri at, ja, siga tað. Fyri at vera øvutur. Men so er ikki. Eginliga: hvat enn tú heldur meg vera, tá eri eg ikki tað.

Liberalistar koma ikki við politiskum garterilsum fyri at irritera. Men vit skilja væl, hví nøkur halda, av vit gera tað. Tí liberalistar klemma prinsippir og ideali, ið fyri langari tíð síðani vóru ein sjálvsagdur lutur millum tey vinstrevjandi og víðgongdar humanistar, men ikki eru tað longur. Og tað er okkara alskur til hesi ideali, okkara plikt til framsagnarfrælsi, óásettan opinleika og mannasentrerandi moralitet, sum oftani merkir, at vit koma tvørs fyri eini politiskari mentan, eina tagnaðar-tyranniska elitu, ið ikki bert hevur mist trúna á slík virði, men nú eisini heldur tey vera ólagalig og óynskt. Ákæran, at liberalistar eru Rasmus Modsat, einans vitnar um krympanina av, hvat “man” kann siga og hugsa í hesum rættvorðnu døgum.

Liberalistar eru støðfastir, og okkara meiningar eru grundaðar á eina skyldu móttvegis eini fyrimynd um menniskjaliga frígering. Men ídag at verja hesar grundreglur er tíverri at víkja frá og vera skeptiskur um politiska meginstreymin. Ídag eru tey liberalu einsamøll um at standa við talufrælsi, moralskum sjálvstýri og tvørvegis tolsemi.

Alt hetta ljóðar sum nakað, vit øll somul lættliga kunnu stuðla, men í modernaðum kjaki verður tað í alt størri mun fylgt við einum “men”. “Eg eri fyri friari talu, men ikki fyri rasistum ella homofobum”; “eg eri fyri tolsemi, men eg tolereri ikki hasi, ið ikki trúgva uppá veðurlagsbroytingar”; “eg haldi, at øll eiga at vera líka fyri lógini, men ikki drotning Margrethe”; “tað er í lagi at vera kristin, men ikki at manifestera sína trúgv”... Vit liberalistar dáma betur, at eingi “men” eru knýtt at prinsippum. Eitt prinsipp fylgt av einum “men” er ikki eitt prinsipp. Og tað er henda halgan til aðaltættir í upplýsingartíðini, ið óivað ger, at vit iðuliga verða hildin at vera nøkur trek og radikal reyvarhol.

Av hesum hoppa veruligir liberalistar ikki uppá almenningar pappírussassar ella sjálvstøðugar stovnar stuðlaðir av landinum, tað veri seg Kris, sum við at barnakanna vaksin vilja eitra sambandið millum vaksin og børn, ella Fólkaheilsuráðið í tess óliberalu krossferð at endurgera Føroyar í síni egnu finligu, heilsuligu, ansaligu, edrúu og ikki-roykjandi mynd.

Eiheldur lata vit okkum tøla av eini sensuristiskari kampanju, har pseudo-liberalistarnir báðir, Annika Olsen og Poul Michelsen, hvør grunnari enn annar, halda seg vita, hvør heimasíða er moralskt forkomandi fyri meg og mína betru helvt. Um eg havi hug at uppliva rasismu ella aðrar ótespilgheitir, geri eg tað, og

rakar tað ikki krukklóku Anniku Olsen (ið má vera hin mest yvirvurderaði politikarin í nýfðroynskari søgu). Gamani, völdi eg onkum skaða ella eri ein beinleiðis hóttan, tá skal frú Olsen vera vælkominn at traðka í karakter... skuldi hon funnið hann onkustaðni á leiðini.

Liberalistar halda, at framsagnarfrælsi, at kunna siga hvat sum helst, nær sum helst, er tað mest týðandi frælsið. Vit halda, at tað er umráðandi, at sjálvt sosialistar, nasistar og muslimar sleppa til orðanna.

Aftaná tjúgu ár sum natúrligur og ótarnaður liberalistur, harav tey seinastu fimm, ella so, sum libertianari, eri eg bara vorðin hvaðna meiri forbistraður inn á okkara “tú mást ikki siga hatta har, tí so blívi eg bara so keddur”-samfelag. Tað er væl bert um kanningar og avhoyringar av hugskotum í almenna rúminum, at ein intellektuell mentan kann blomstra, og at Sannleikin við einum stórum S kanska spyrst burturúr.

“Kann man siga alt”, spyr akademia-lite akkersfólkið í Álvartos, og Heri Jacobsen og Elin Mikkelsen svara í miðalklassaklókum tolsemiskóri: “Jú, talufrælsi, men undir ábyrgd... ha-ha-ha-ha”. Man hetta vera av tí at tey bæði hava hoyrt onnur, líka so skikkilig og óavbjóðandi fólk siga hetta frammanundan... tí at onnur høvdu sama óoriginala aftursvar einaferð til totalt talufrælsi? Eg kann ikki annað enn spyrja, “álvara, og ábyrgd fyri hvørjum, fyri hvat og hví?”

Anti-diskriminasiójóns elitan veit, at 266b, ein injurie-grein, er óbrúkilig. Men tá er hon skjót at vísa á “signalvirðið” sum eitt slag av kontragrundgeving, tá ið onki annað riggar. Og eg sum helt, at hetta, at skyna millum rætt og skeivt, er nakað, vit læra heimanífrá, og ikki frá eini betrivitandi og uppdragandi revsilóg.

Hvat er tað eisini, vit siga við og um samkynd? “Áh, stakkaladýrini, tit eru so veik, eitt sindur tollutt... men bara rólig, vit normalu skulu nokk verja tykkum, svara tykkara vegna, eftirsum tit jú ikki sjálvi eru før fyri at svara aftur. Faktiskt, uppá eina lóg serliga ætlað tykkum”.

Og soleiðis er tað eisini við feminismu, ella konufólki og sexismu, at gert tú fyrst damurnar til nakað serstakt, fer við teimum, sum vóru tær eitt sertilfeldi, iðan, tá kanst tú líka so væl beinanvegin leinkja tær til køksvaskið.

Liberalisturin ásannar, at staturin er tín vinur, so longi sum hann er tín tænar, men so skjótt sum hann gerst tín harri (hvat hann er í Skandinavia), tá er hann tín figgindi. Og í hesum er upprunalig og livandi marxisma slettis ikki liberalismuni ólík.

Tað er vegna áminningum sum hesa, at sosialistiskir “demokratar” vamlast meiri við radikalar liberalistar enn fólk á klassiska høgrevonginum, ið jú er ein kendur kroppur.

Sosialistar kunnu ikki torga at verða hildnir fyri spott og fortaldir, at teir hava svikið bæði síni prinsippir og øll hasi kúgaðu fólkinu undir islamskum stýri og granskarar, ið enn trúgva uppá opinleika, empiri og at halda politikktuttanfyri vísindi; og, ikki at gloyma, fólk í menningarlandum, ið ynskja streym, ið riggar, ikki vindmyllur.

Liberalisturin finst at heilavillandi ræðuátøkum ímóti ovurfita hjá børnum, sum, fáa vit at vita, førir til massadeyða millum ung við meiri feitt enn heila. Vit eru eisini ímóti nýligu bankabúkingini. Ikki tí eg eri ein fjeppari av Marnar Jacobsen og øðrum samfelagssvíkjandi bankastjórum, men av tí at okkara plikt til stívranda umráðing og menning merkir, at tað er nógv meiri fruktbart at kanna strukturellu

viknanina í kapitalmarknaðinum enn at pota Marnar og kompani í moralskan gapistokk.

Tað hóvar okkum heldur ikki at banna Olgu Hentze og homopati, tá ið ein retorisk yvirháling av hennara energi-finnandi Harmony, “tað er ikki tann sjúka, sjálvt bróstkrabbi, føroyska náttúran og urtir ikki kann lekja”, er nøktandi.

Og so frælsisstjalandi Manntal! Eg vil heldur eta livandi sniglar, grulva tvørturum sundursoraðar ljósperur og mussa eina krokodillu enn supplera Øssuri Winthereig og Heina Hátún, ella nakran annan umboðandi statsligu Hagstovuna, við privatupplýsingum. Liberalistar vita, at Manntal er ein statsfiggjað data-neyðtøka av fólkinum brúkt til propaganda, nýggjan skattapolitikk og terroriserandi tilmæli at stýra okkum uppaftur meiri. Onki undur, at vatnmelónirnar í Umhvørvisstovuni elska hesa sneytandi kortlegging av sínum subjektum.

Men liberalistar finna seg ikki í at verða viðfarnir sum neyt á einum marknaði: til reiðar at verða tald og markað, vigað og mátað. Sum Christopher Hitchens so væl segði í einum kjakfundi í London: “Nakað eitur privat-lív!” Rætt hevur hann. Vit eru ikki landsins livandi ogn, og seinast eg kekkaði, áttu vit enn okkum sjálvi.

Liberalistar halda, at fyri tað, at politikarir bera seg at sum nøkur neythøvd til tíðir, betýðir hetta ikki, at fólkaraðið skal latast inn ella haldast aftur av komiteum, deildarstjórum og drotningum. Fyri liberalistar eigur demokratiið at vera beinleiðis og mest møgult ófjotrað eggjað av fólksligum huga heldur enn hvat miðalklassaaktivistar á Facebook halda vera “góðtakiligur atburður”.

Tessvegna kunnu vit ikki góðtaka flóðalduna av sonevndum serfrøðingum, ið verða veittir politiska tign. Nakrir politikarir halda, at

bæði makrelurin og vælførtæstastur hava tað betri hjá nøkrum alvitandi og “uttanveltaðum” ekspertum enn nøkrum kompromiserandi politikarum, sum tú og eg nú av tilvild hava valt.

Við sínum óliberalu og ráðaríku “uppskotum” eru Sølvi Reinert Hansen—tó skjótt tann sjarmerandi Brynhild Høgnadóttir — Pál Weihe og Jóhanna Olsen eins nógv ein hóttan ímóti okkara demokratiska ræði á føroyskum politikki sum høvdingarnir fyrr í tíðini. “Góður atburður”, halda betursfólkini, er at vera sum tey og sínir korrektu økoetandi rennivinir, ið seta firðir og flytifuglar framum hasi dálkandi menniskjuni.

Um tú hyggur at okkum, og liberalu søguni, látast nøkur at halda, at vit gera alt hetta, standa ímóti vælljóðandi moralskum missjónum, bara fyri at loypa øði í fólk. Passar ikki. Líkasum armurin er motorurin hjá violinistinum, er tað okkara skylda móttvegis víðgongdum mannavirðum, ið er megin aftanfyri okkara kritikki av einum politiskum ráki, ið avmarkar okkara frælsi.

Tað er okkara álit á fólksins førleika at fata verðina, tað er ein partur av, sum ger tann veruliga liberalistin til ein langrøkjutan andstøðing til óliberalismu, sensur, vanlukkuprofeti, elendigheit, ávaringar, forboð og annað hópisloysi, ið vísir seg í almennum kjaki ídag.

So, einans tí at frælsi, menniskjaprisan og moralskt sjálvstýri ikki longur er móti, verður liberalisturin hildin at vera ein pásetligur radikalistur. Men fyri tað hevur Fukuyama rætt — liberalisman er endalig. Tað er bara tað, at henni tørvar eina hjálpanði hond.